

TÜRKİYE ARAŞTIRMALARI
LİTERATÜR
DERGİSİ

Cilt 5 | Sayı 9 | 2007

Eski Türk Edebiyatı Tarihi I

—[AYRI BASIM]—

Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, Cilt 5, Sayı 9, 2007, 253-270

Murat A. KARAVELİOĞLU

**Klasik Türk Edebiyatında
Kaside**

TÜRKİYE ARAŞTIRMALARI
LİTERATÜR
DERGİSİ

Cilt: 5 • Sayı: 9 • 2007 • Yılda iki defa yayınlanır

Sahibi Bilim ve Sanat Vakfı Yazı İşleri Müdürü Salih Pulcu ISSN 1303-9369

Yayın Kurulu

Şevket K. Akar, Yücel Bulut, Ebubekir Ceylan, Coşkun Çakır, Ahmet Davutoğlu,
İhsan Fazlıoğlu, F. Samime Inceoğlu, Abdülhamit Kırmızı, Mustafa Özel, Yunus Uğur

Danışma Kurulu

Engin Deniz Akarlı, <i>Brown Üniversitesi, ABD</i>	Cemal Kafadar, <i>Harvard Üniversitesi, ABD</i>
Gökhan Çetinsaya, <i>Istanbul Teknik Üniversitesi</i>	Mustafa Kara, <i>Uludağ Üniversitesi</i>
Mehmet Genç, <i>Bilgi Üniversitesi</i>	Kemal Karpat, <i>Wisconsin Üniversitesi, ABD</i>
Tevfik Güran, <i>Istanbul Üniversitesi</i>	Sabri Orman, <i>Istanbul Ticaret Üniversitesi</i>
Mehmet İpşirli, <i>Fatih Üniversitesi</i>	

Redaksiyon: Yücel Bulut

Adres Vefa Cad. No. 56 34134 Vefa İstanbul Tel 0212. 528 22 22 pbx Faks 0212. 513 32 20
e-mail talid@bisav.org internet <http://www.talid.org>

Baskı-Cilt Elma Basım

Dergiye gönderilen yazılar hakemler tarafından değerlendirilir. Dergide yer alan yazılardan yazarları sorumludur.
Dergiye gönderilen yazılar yayınlansın, yayınlanmasın iade edilmez.

Klasik Türk Edebiyatında Kaside

Murat A. KARAVELİOĞLU*

I. Giriş ve Değerlendirme

KASİDE, KLASİK Türk Edebiyatında hemen hemen her şair tarafından kullanılmış olan bir nazım biçimidir. Beyit sayısının bir hayli fazla olması, çeşitli bölümlerden meydana gelmesi, müstakil bir konuya hasredilebilmesi ve konu sınırlamasının bulunmaması gibi sebeplerden dolayı genel olarak tercih edilmiş bir nazım biçimi olduğunu söyleyebiliriz. Uzun devirlerin şartları göz önüne alındığında kaside yazmanın bir bakıma mecburiyet olarak değerlendirilmesi bile mümkündür. Üstelik sadece kendisine hamî arayan ya da kendisini hamîsini methetmekle görevli sayan şairin yerine getirmesi gereken bir mecburiyet değil, aynı zamanda bazı türler için -mesela mersiye- söyleyecek olursak bir geleneğin yahut vefa borcunun gerektirdiği bir mecburiyet olarak da karşımıza çıkar. Haddizatında kaside yazıcılığı her şeyden önce bir geleneğin icabıdır. İstisnalar bir yana bırakılacak olursa şair, divanına bir tevhit ya da münacatla başlar. Ardından naat, din büyüklerine methiye gibi türler gelir. Genellikle kronolojik -çünkü bir şair birçok padişah devrini idrak etmiş olabilir- bir sıra takip edilerek devrin padişahlarına, vezirlerine ve diğer devlet büyüklerine yazılan kasideler de bu geleneğin bir sonucu olarak divanlarda yer alırlar. Kaside yazıcılığının, şairin kabiliyeti ölçüsünde geliştiği de bir gerçektir. Kimi şairler kaside yazmakta -yazmış olsalar bile- başarılı olmadıkları gibi, kimileri de hem kasidede hem de başka bir nazım şeklinde -örneğin gazelde- başarılı olmuşlardır. Nef'î örneğinde olduğu gibi kasideleriyle şöhret bulan, hatta bunun ustası kabul edilen şairler de yok değildir.

Gazelin, Klasik Türk Edebiyatı şairlerince genel olarak çok kullanılan bir nazım şekli olduğu bilinmektedir. İster soyut ister somut olsun sevgilinin anlatılması ve diğer lâ-dînî unsurların konu edilmesi sayesinde gazel biçiminde binlerce şiirin kaleme alınmasını sağlamıştır. Buna, beyit sayısının azlığı ve şair ta-

* Dr., İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

biatına uygun oluşunu da katarsak tartışmasız üstünlüğünün sebepleri kendiliğinden ortaya çıkar. Belki de sırf kısa oluşu bile gazelin çok tercih edilmesinin bir sebebi olarak kabul edilebilir. Öte yandan tasavvufi unsurların mazmun olarak kullanılması bir yana doğrudan anlatıldığı gazeller de aynı çerçevede değerlendirilebilir. Ancak kaside, *nesib* veya *teşbib* adı verilen giriş bölümüyle diğer pek çok nazım şekline üstünlük sağlar. Bu bölüm, genellikle bahar, yaz, kış, gece, şafak, gökyüzü, at veya bir güzelin tasvir edildiği, sanat yönünden oldukça kuvvetli bir bölümdür. Şairin, kasidedeki başarısı veya başarısızlığı bu ilk bölümle ortaya çıkmaya başlar. Bu bölümde anlatılan tabii, kozmik ya da diğer somut bir nesne –örneğin gül, hançer, tığ (kılıç), kalem vs.- kasideye isim verir. Kısaca söylemek gerekirse şair, çoğu zaman kasidesinin sadece bir bölümünde, örneğin gazelden daha uzun bir şiir ortaya koyar ve girizgâh beyti veya beyitle-riyle kasidenin asıl maksadı olan methiye bölümüne geçer. Aynı şiir içindeki bu farklı bölümler, uzun şiiri tekdüzelikten kurtarıp ahengin sürmesini sağladığı gibi okuyucunun ilgisini değişik bir noktaya çekerek dikkatinin dağılmasını da engeller. Methiye bölümü kasidenin esas kısmını teşkil eder. Bu kısımda şair, muhatabına yönelir ve başta mübalağa olmak üzere teşbih, istiare, telmih ve tenasüp gibi çeşitli edebî sanatları kullanarak mükemmel ve ideal olanı arar. Kasideyi farklı kılan bölümlerden birisi de tegazzüldür. Şair methiyeyi bitirip bir münasebetle gazel söylemek istediğini ifade eder yahut açıkça söylemese bile bunu hissettirir. Ardından çok uzun olmayan bir gazel söyler. Bu da kasidenin gerek söyleyen gerekse okuyan açısından olumlu bir yönüdür. Fahriye bölümünde şair kendisini metheder. Fahriyenin, methiyeden geri kalmamasına dikkat edilir. Dua bölümü son kısımdır. Şüphesiz ki bu bölümlerin hepsinin bir kasidede bulunması şart değildir. Örneğin az karşılaşılma ile birlikte nesib veya teşbib bölümü olmadan doğrudan methiye ile başlayan kasideler vardır. Aynı şekilde tegazzül ya da fahriye bölümleri olmayan kasideler de bulunmaktadır. Fakat kesin olan şudur ki bir şiirin, aynı vezin ve kafiyede olmakla birlikte böyle farklı bölümlerinin bulunması şaire sanat kudretini göstermek ve maksadını, meramını anlatmak için sınırları pek geniş bir imkân sunar. İşte bu noktada kaside, mesneviye yaklaşır. Öte yandan, uzun bir nazım şekli olmak bakımından kasidede bir beyitte bitmeyen düşünce yahut hayal, sonra gelen ikinci hatta üçüncü beyte taşınır. Üstelik bunu yapmak, “ya”, “yahut” gibi bağlaçlarla çok kolay bir hale gelir. Akıcılık ve ahenk bozulmadığı gibi, sürükleyicilik de artar. Bir örnek verecek olursak, nesib bölümü av sahneleriyle dolu olan bir kasidede konu okuyucuya/dinleyiciye bütün yönleriyle ve kesintisiz olarak aktarılabilir. Bir veya birkaç beyitte av hayvanlarından söz edilirken, bir başka beyitte ahçı kuştan, Harem’de av yasağından ya da gök kubbenin tuzak, yıldızların yem olduğundan bahsedilebilir. Böylece konu, tam bir bütünlük içinde aktarılır.

Son yıllarda ülkemizde Klasik Türk Edebiyatı araştırmalarına ilginin arttığı görülmektedir. Önce metin neşrine yönelik olan bu çalışmalar, zamanla tahlil,

tetkik veya inceleme şeklinde gelişme göstermiş, şerh ve yorum çalışmaları çoğalmıştır. Belirli bir konuya yönelik derinlemesine ve spesifik formattaki çalışmalar da bundan nasibini almış; böylece nitelikli, doğru ve doyurucu sonuçlara ulaşılmaya başlanmıştır. Divan veya mesnevi edisyon kritiklerinin sağlam bir altyapı sunmuş olmalarıyla diğer araştırmalar için en önemli kaynağın sağlandığı görülmektedir. Kaside sözkonusu olduğunda bu çalışmaların temelini de yine bilimsel kıstasla yapılmış metin neşirlerinin oluşturduğunu söyleyebiliriz. Şu halde ilmî düzeyde yapılan metin neşirlerinin önemi büyüktür. Bir şairin birçok nüshası bulunan divanının titizlikle yapılan karşılaştırması bizi büyük ölçüde şairin kaleminden çıkan nüshaya yaklaştırmış olur. Bundan sonra yapılacak olan yeni neşirlerin, inceleme, tahlil ya da tetkik çalışmalarının böyle bir nüshanın üzerine bina edileceği düşünüldüğünde metin tesis ve neşrinin önemi anlaşılır.

Bu bibliyografya denemesinde, kaside konusu ile uzaktan veya yakından yapılmış çalışmalar mümkün olduğunca toplanmaya çalışılmış ve Tezler, Kitaplar, Makaleler, Ansiklopedi Maddeleri ve Bildiriler başlıkları altında tasnif edilmiştir. İlk kısım olan Tezler başlığı altında lisans, yüksek lisans ve doktora tezleri yer almıştır. Bunlar arasında ise lisans (bitirme) tezlerinin ağırlıkta olduğu göze çarpmaktadır. Çoğunlukla kaside metinlerinin neşri şeklinde olan bu tezler, o yıllarda henüz yayınlanmamış olan birçok divan neşri çalışmaları için bir ön hazırlık mahiyetinde olmuştur. İçlerinden bazıları ise bir şairin bütün kasidelerinin okunması değil, belirli kıstaslarla seçilmesi sonucu ortaya çıkmışlardır. Mesela bazı tezlerde belirli sayıda kaside metni hazırlanırken, bazılarında tür ayırımına gidilmiş, örneğin sadece ıydiyeler ele alınmıştır. Lisans tezlerinin tamamı elbette salt metin neşri şeklinde değildir. Metin neşriyle birlikte çok yüzeysel inceleme çalışmaları yapılanlar olduğu gibi, yalnızca tetkik veya tahlil mahiyetinde olanlar da vardır. Bunlardan kiminde efsanevi unsurlar ele alınmış, kimisinde ise örneğin tasavvufi ümdeler üzerinde durulmuştur. Önde gelen şairlerin meşhur kasidelerinin ele alındığı tezler de az değildir (Baki'nin *Sünbül Kasidesi*, Fuzulî'nin *Bağdat Kasidesi* gibi).

Tezler içinde yüksek lisans tezlerinin de önemli bir payı vardır. Kaside konusunda yüksek lisans tezlerine genel olarak bakılırsa dikkati çeken husus, yüzyıllara göre kasidenin genel olarak incelenmiş olmasıdır. Bir şairin kasideci yönünün incelendiği tezler yapıldığı gibi mesela fahriye gibi bir tek türün ele alındığı tezler de bulunmaktadır. Dil ve anlatım özellikleri, kelime indeksi, sözlüğü, tetkik, tahlil ve yorum denemeleri, soyut kavramların tespiti, tarihî perspektif ve padişah tavsifleri gibi konular da yine yüksek lisans tezlerinde ele alınmıştır.

Kaside konusunda yapılan doktora tezleri sayıca fazla değildir. Bunlardan birisi müstakil ramazaniye türünü incelerken, diğeri Klasik Türk Edebiyatı'nda

yazılan Kербela mersiyeleri üzerinde durmuştur. Lâle devri ve İbrahim Paşa'ya sunulan kasidelerin ele alındığı bir doktora tezi de bulunmaktadır.

Genel olarak tez çalışmalarına bakıldığında lisans seviyesinden başlamak üzere kaside metinlerinin ortaya konması yolundaki uğraşların öne çıktığını kolayca söyleyebiliriz. Asırlar boyunca kasidenin gelişiminin ve kullanımının tespiti amacıyla yönelik tezlerin bu noktadaki boşluğu doldurduğu kabul edilmelidir. Ancak kasidelerin hangi sınırlamaya tabi tutulursa tutulsunlar estetik, felsefi, tarihi, siyasi ve sanatsal yönlerden ele alınmaları; öte yandan sosyal hayat, soyut ve somut kavramlar açısından dikkatle değerlendirilmeleri gibi lokal incelemelere ihtiyaç olduğu kesindir. Bu sebeple diğer nazım şekilleri için de rahatlıkla söyleyebileceğimiz gibi kasidelerin tetkik, tahlil, şerh ve yorum bağlamında değerlendirilmelerinin artık elzem bir ihtiyaç olduğunu belirtmeliyiz.

Kaside araştırmaları içinde kitap neşirlerinin son derece az ve incelenen yönler bakımından mahdut olduğunu öncelikle söylemek yerinde olacaktır. Yapılan tezlerin birçoğu ne yazık ki kitap olarak yayınlanmamış, araştırmacıların sonradan yaptıkları kitap çalışmaları ise birkaç önemli örnekle sınırlı kalmıştır. Söz konusu kitaplar genellikle bir şairin meşhur bir kasidesinin şerhi ve yahut geniş izahı şeklinde olmuştur. Yüzyıllardan beri çok geniş coğrafyada adeta vecdle okunan Fuzulî'nin *Su Kasidesi* son yıllarda yapılan araştırmalara konu olan kasidelerin başında gelir. Bundan başka Ahmet Paşa'nın *Güneş Kasidesi*, Nev'î'nin *Sûriye Kasidesi*, Akif Paşa'nın *Adem Kasidesi* gibi şiirler metni verilip, nesre çevirisi yapıp, şerh edilip kitap olarak yayınlananlar arasındadır. Bir padişaha sunulan bütün kasidelerin toplandığı kitap olarak Kanunî örneğini görüyoruz. Bu tür bir çalışmanın hem dönem edebiyatını aydınlatmada hem de sözkonusu padişah ve devri ile ilgili yeni bilgilere ulaşmada yararı büyük olacaktır. Naat, methiye, mersiye gibi türlerden örneklerin ele alındığı kitaplar da bulunmaktadır. Bir şairin bilinen ve daha önce yayınlanan kasidelerinin dışında, o güne kadar bilinmeyen, muhtemelen başka bir nüshası ele geçirilerek veya şiir mecmuaları taranarak bulunan kasidelerinin yayınlandığı araştırma kitaplarının sayısı yok denecek kadar azdır. Bunun Nef'î bağlamındaki bir örneği bilinmektedir. Ancak bu yolda yapılacak araştırmalar, hem divan neşirlerinin yeniden değerlendirilmesini ve doğruya daha yakın bir hale bürünmesini sağlayacak hem de edebiyat tarihi yazımına katkıda bulunacaktır. Kitaplar bahsinde son olarak Prof. Dr. Hatice Aynur'un bibliyografya çalışmasını zikretmek gerekir. Bu tür yayınlar, hem araştırmacılara kaynak eser listesi sunmakta hem de çalışanları, çalışmaları ile ilgili olarak birbirlerinden haberdar ettiğinden aşağıda örnekleri görülecek olan tekrarlara düşmekten büyük ölçüde alıkoymaktadır.

Kaside konusunda yazılmış makalelere bakıldığında büyük bir çeşitliliğin olduğu hemen anlaşılır. Öyle ki bu çeşitlilik kasidenin genel olarak ele alınışından

belirli bir tür üzerinde yazılan makalelere, bir beytin şerhinden yanlış yorumlanan bir beytin eleştirisine, şekil ve muhteva incelemesinden kaside bölümlerinin irdelenmesine, salt bir kasidenin tanıtılmasından bir şairin bilinmeyen kasidelerinin neşrine ve tasvirlerin ele alınışına, hatta muammalı bir kasidenin çözümüne kadar oldukça geniş bir yelpazeye dağılır. Bazen kaside şairiyle birlikte ele alınırken bazen bir kaside bağlamında sosyal meselelere değinilir. Kasidenin bütününe şerh edilmesiyle yazılan yazılar da vardır. Methiye, mersiye, bahariye, hicviye, ramazaniye, sulhiye, hazaniye, dolapname gibi türlerin irdendiği makalelerin sayısı az değildir. Ancak edebî metinleri anlamaya çalışırken yardımcı disiplinlerden, örneğin tarihî malzemen ve arşiv belgelerinden yararlanma yaklaşımı doğrusu biraz ihmal edilmiş görünmektedir. Şairin hayatı ile şiirinin paralelliği ve buradan hareketle genel olarak divan şiirinin, özel anlamda kaside nazım şeklinin sosyal yaşam ile olan sıkı ilişkisinin değerlendirileceği çalışmaların, gerek edebî metinlerin gerekse tarihî hadiselerin anlaşılmasındaki önemi inkâr edilemez. Bilhassa Nâbî'nin bir kasidesinden hareketle dönemin sosyal tenkidinin tespiti yahut ramazaniyelere dayanarak zihniyet değişimlerinin izlenmesi gibi toplum hayatı ile doğrudan ilişkili çalışmaların bizde çok geç başladığı ortadadır ve ısrarla devam ettirilmesinin lüzumu bilinmelidir. Zira bu tür çalışmalar bir yandan edebî metinlerin sosyal boyutunu ortaya koyarken diğer yandan tarihsel gerçeklerin meydana çıkmasına katkı sağlayacaktır. Bu noktada ramazaniye türünün özel bir yeri olduğunu düşünüyoruz. Toplumsal hayatın, yaşamın dinî ve ilâhî boyutuyla daha iç içe sürdüğü bu ay, aktüalitenin bir hayli yoğun yansımalarının gözleendiği bir zaman dilimi olduğundan sosyal izdüşümlerin edebiyata akisleri de aynı oranda yoğun olmaktadır. Bu durum, ramazaniye türünün diğer türlere nazaran daha sık incelenmiş olmasından da anlaşılmaktadır. Hatta kültürümüzde bir Ramazan Edebiyatı olduğu da bilinmektedir. Şitaiye, hammamiye, ıydiye ve sıhhat-name gibi türlerde de sosyal yaşamın izleri rahatça sürülebilir. Bibliyografya içerisinde böyle çalışmaların varlığının yanı sıra yeterli olmadığı da aşikârdır.

Klasik Türk Edebiyatı metinlerinin edebî kıymetlerinin yanında tarihî açıdan değerli ve lüzumlu olduğu bir gerçektir. Özellikle kasidelerin bu yönü ile incelemeye tabi tutulmaları, kanaatimizce işin asıl önemli ve yararlı tarafıdır. Yaşadığı toplumdaki asla uzak olmayan divan şairi, belki her şeyden önce iyi bir gözlemci olduğundan bugünün insanına dönemiyle ilgili kim bilir tarihî vesikalarda bulunamayacak bilgiler sunar. Şu halde metinden/belgeden hareketle varılacak sonuçların ve yapılacak yorumların en sağlıklı tespitler olacağı muhakkaktır. Hatta şairin hayatının da metinden gidilerek tespiti elbette daha doğru olacaktır.

Bibliyografya çalışmalarında yer alması gereken çalışma başlıklarından birisi de ansiklopedi maddeleridir. Konunun genel bir tanımının yapıldığı, tarihî süreç içinde gösterdiği gelişim ya da değişimlerin incelendiği, tesirlerinin ird-

lendiği ve örneklerin verildiği bu tür yazılar edebiyat tarihi çalışmalarında çok önemli bir yere sahiptir. Bizim alışmamızda bilimselliği ispatlanmış, sahada öncelikle başvuru kaynağı olmuş belli başlı birkaç ansiklopediye yer verilmele iktifa edildi.

Bildiriler başlığı altında sıralanan künyelerde özellikle bildirinin yayınlanmamış olmasına dikkat edilmiştir. Yayınlanmış bildiriler artık makale hüviyetinde olduğundan ilgili yerde yazılmıştır. Çeşitli toplantılarda sunulan bildiriilere genel olarak bakıldığında lokal çalışmalar olduğu hemen fark edilir. *Su ve Bağdat Kasideleri* gibi belirli bir şiirin incelendiği bildirilerin yanında bir kasidenin tematik olarak ele alındığı bildirilerin de sunulduğu görölmektedir. Ancak yine de bildirilerde ağırlıklı konuların tür incelemeleri şeklinde olduğu fark edilir. Bunlar arasında fahiye, ıydiye, mersiye gibi türler vardır. Göröldüğu gibi bildiri konularında belirgin bir sınırlama kendiliğinden meydana çıkmış gibidir. Sosyal hayat, tasavvufi umdeler, anlatım ve üslup özellikleri, mahallî unsurlar, tarihî perspektif, estetik ve sanatsal boyut gibi çok yönlü araştırmaların bildirilerde konu edilmesi, özellikle bunların basılması durumunda geniş kesimlere ulaşması mümkün olacağından isabetli olacaktır.

II. Kaside Literatürü

A. Tezler

- Akalın, Emine, "Sabrî'nin Ebû Saîd Efendi Vafında Bir Kasidesi (Tahirü'l-Mevlevî)", Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1982, 50 y. (Danışman: Prof. Dr. Mehmet avuşoğlu).
- Akarca, Döndü, "Şitaiyye Nesiplerinde Dil, Anlatım ve Muhteva Özellikleri", Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, 2003, 224 y. (Danışman: Doç. Dr. İ. etin Derdiyok).
- Akbaş, Ertan, "Necati Beğ Divanı'ndaki Kasidelerin Dil Özellikleri ve Sözlüğü", Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi 2001, 245 y. (Danışman: Yard. Doç. Dr. Avni Gözütok).
- Akncioğlu, Tanseli, "Ahmedi'nin Otuz üç Kasidesi, Altı Terkid-i Bend ve İki Terci'-i Bendinin Transkripsiyonu", Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 1971, 108 y.
- Akyüz, Emin, "Tahirü'l-Mevlevî (Olgun)'nin Bâkî'nin Sünbül Kasidesi İle Fuzûlî'nin Bağdat Kasidesi Şerhleri", Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1981, 78 y. (Danışman: Prof. Dr. Mehmet avuşoğlu).
- Alıcı, Lütfi, "Hâleti Divanı, Kasâid", Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, 1992, 178 y. (Danışman: Yard. Doç. Dr. Ümit Tokatlı).
- Arslaner, Muallâ, "Nev'î'nin Kasidelerinin Tetkiki", Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1950, 89+14 y. (Danışman: Prof. Dr. Ali Nihat Tarlan).
- Ateşoğlu, Lokman, "Mecmu'a-i Kasaid-i Türkiyye (1-107)", Yüksek Lisans Tezi, Niğe Üniversitesi, 2003, 370 y. (Danışman: Yard. Doç. Dr. Nevin Gümüş).
- Aydemir, Yaşar, "XVII. Yüzyıl Türk Edebiyatında Kaside", Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, 1994, 339 y. (Danışman: Prof. Dr. Cemal Kurnaz).
- Babacan, İsrail, "XIX. yy. Türk Edebiyatında Kaside Nazım Şekli (Şekil ve İçerik)", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2003, 108 y. (Danışman: Prof. Dr. Mehmet avuşoğlu).

- sek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, 2001, 207 y. (Danışman: Doç. Dr. Filiz Kılıç).
- Balal, Ulvi, "Matbu Divanlarda İydiyeler", Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1971, 144 y. (Danışman: Prof. Dr. Abdülkadir Karahan).
- Baysal, Jale, "Ahmedî Divanı'nın Bir Kısım Kasidelerinde Din, Ahlâk, Hayat Felsefesi, Tabiat Temi", Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1948, 123 y. (Danışman: Prof. Dr. Ali Nihat Tarlan-Prof. Dr. İ. Hikmet Ertaylan-Prof. Dr. Ahmet Caferoğlu).
- Beyazıt, F. Ercan, "Dukakin-zâde Ahmet Bey Divanındaki Kasideler", Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 1972.
- Bilgiç, Gülten, "Nev'i-zâde Atâyî'nin Kasideleri", Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 1971, 154 y.
- Bilkan, Ali Fuat, "Nâbî'nin Kasideleri ve Kasideciliği", Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, 1987, 323 y. (Danışman: Prof. Dr. Cemal Kurnaz).
- Bolcan, Gülcan, "Ahmet Paşa'nın Kasidelerindeki Maddî ve Manevî İnsan Unsurları, Meşhur Şahsiyetler, Efsanevî Kahramanlar, Kıssalar", Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1973, 103 y. (Danışman: Prof. Dr. Ali Alpaslan).
- Büyükdemirtaş, Nezahat, "Ulvi Divanı (Tevhid, Naat, Dibace, Kasaid)", Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1963, 193 y. (Danışman: Prof. Dr. Ali Nihat Tarlan-Prof. Dr. Fahir İz-Prof. Dr. Ahmet Caferoğlu).
- Cingiz, Hatice, "Nedim'in Kasideleri", Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1962, 168 y. (Danışman: Prof. Dr. Fahir İz-Prof. Dr. Ali Nihat Tarlan).
- Cumaloğlu, Nurgüzel, "Hayretî Divanı'nın Kasideleri", Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1963, 75 y. (Danışman: Prof. Dr. Ali Nihat Tarlan-Prof. Dr. İ. Hikmet Ertaylan).
- Cuyulan, Meziyet, "Sünbülzâde Vehbî ve Kasidelerinin Tetkiki", Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1950, 48 y. (Danışman: Prof. Dr. Ali Nihat Tarlan-Prof. Dr. İ. Hikmet Ertaylan).
- Çağlayan, Bünyamin, "Divan Şiirinde Kerbela Mersiyeleri", Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, 1997, 558 y. (Danışman: Prof. Dr. Mustafa İsen).
- Çakıcı, Bilal, "Eski Türk Edebiyatında Kaside Nazım Şekli (16. yüzyıl)", Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, 1996, 72 y. (Danışman: Prof. Dr. Mustafa İsen).
- Çakım, Burhanettin, "Bâkî'nin Kanuni'ye Sunulan Kasideleri Üzerine Yorumlar", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1997, 97 y. (Danışman: Doç. Dr. Atilla Şentürk).
- Çalık, Hasan, "Nedim Divanı Kasidelerinin Kelime İndeksi", Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1971, 286y. (Danışman: Prof. Dr. Faruk Kadri Timurtaş).
- Çeçen, Nihat, "Hayâlî Bey Divanındaki Kasidelerde Tarihî Vakalarla Şahıslar ve Gazellerdeki İnsan Güzelliği İle İlgili Unsurlar", Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1972, 110 y. (Danışman: Prof. Dr. Ali Nihat Tarlan).
- Çetin, Elif, "Fatin Davud'un Hayatı, Eserleri ve Fatin Divanı'nın Kasideleri", 2002.
- Demiroğlu, Mukaddes, "Nef'i'nin Kasideleri", Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1945, 79 y. (Danışman: Prof. Dr. Ali Nihat Tarlan-Prof. Dr. İ. Hikmet Ertaylan-Prof. Dr. Ahmet Caferoğlu).
- Dilçin, Cem, "Rûhî Divanındaki Kasidelerin Transkripsiyonu (edisyon kritik)", Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 1975, 179 y. (Danışman: Prof. Dr. Hasibe Mazıoğlu).

- Eldem, Çetin, "Adnî Divanının Kaside ve Gazelleri", Ankara Üniversitesi, Lisans Tezi, 1971, 127 y.
- Erdoğan, Salahattin, "Hayâlî Bey'in Kanûnî'ye Sunduğu Kasidelerin Tahlili", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, (Danışman: Prof. Dr. A. Atilla Şentürk).
- Ertan, Mehmet Emin, "Divan Edebiyatında Ramazaniyeler Üzerine İncelemeler", Doktora Tezi, Trakya Üniversitesi, 1995, 420 y. (Danışman: Yard. Doç. Dr. Kâşif Yılmaz).
- Ertan, Mehmet Emin, "Ramazaniyeler (Basılmış Yüz İki Divanın İncelenmesiyle)", Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1975, (Danışman: Prof. Dr. Abdülkadir Karahan).
- Gündüz, Yunus, "Nefî'nin Kasidelerinde Tarihî Perspektif", Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, 1998, 236 y. (Danışman: Prof. Dr. Mine Mengi).
- Gür, Demet, "Çiçek İsimleriyle Rediflenmiş Kasideler", Yüksek Lisans Tezi, Kocatepe Üniversitesi, 2003, 233 y. (Danışman: Yard. Doç. Dr. H. Feridun Güven).
- İşinsu İsen, Tuba, "Divan Şiirinde Fahriye", Yüksek Lisans Tezi, Bilkent Üniversitesi, 2002, 93 y. (Danışman: Yard. Doç. Dr. Mehmet Kalpaklı).
- İğneci, Eşref, "Priştineli Mesihî Kasideleri-Şehrengizi", Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 1969, 170 y.
- Karaboyun, Emre, "Fazıl Efendi Divanındaki Kaside ve Tahmislerin Transkripsiyonlu Metni", Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, 2004, 127 y. (Danışman: Yard. Doç. Dr. Nuran Altuner).
- Kaynak, Ahmet, "Tahirü'l-Mevlevî'nin Nedim'in Köşk Kasidesi ve Namık Kemal İle Ziya Paşa'nın Bir Naziresi Şerhi", Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1981, 79 y. (Danışman: Prof. Dr. Mehmet Çavuşoğlu).
- Keskin, Ayşe Gülay, "Klasik Türk Edebiyatında Kaside Nazım Şekli (13.-14.-15. asırlar)", Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, 1994, 241 y. (Danışman: Prof. Dr. Cemal Kurnaz).
- Keşkek, Banu, "Ahmedî Divanı'nın "sad, dat, tı, zı, ayn, gayn" Kafiyeli Kasidelerinin İzahı ve Tasavvufî Umdelerinin Şerhi", Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi.
- Kocaman, Sümeyye, "Taşlıcalı Yahya Beg'in Kanuni'ye Sunduğu Dört Kaside Üzerine Yorum Denemesi", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, (Danışman: Prof. Dr. A. Atilla Şentürk) –devam ediyor.
- Kuloğlu, Muhammet, "Yahya Bey Divanı'ndaki Kasidelerde Dinî Unsurlar", Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1981, 88 y. (Danışman: Prof. Dr. Ali Alpaslan).
- Küçük, Mehmet, "Sabit Divanı: Kasideleri, Kasidelerde Geçen Kur'an-ı Kerim'le İlgili Tabirlerin Tespit ve Açıklaması", Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1967, 145+42 y. (Danışman: Prof. Dr. Ali Nihat Tarlan).
- Okur, Münevver, "Bursalı Ahmed Paşa'nın Kasidelerinde İran Mitoloji Kahramanları, Kıssalar, Devrin Örf ve Âdetleri Kronolojisi", Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1949, 156 y. (Danışman: Prof. Dr. Ali Nihat Tarlan).
- Onat, Güler, "İbrahim Hanif Kasideleri ve Bazı Şiirleri", Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1961, 119 y. (Danışman: Prof. Dr. Ali Nihat Tarlan-Prof. Dr. Fahir İz-Prof. Dr. Ahmet Caferoğlu).
- Oralalp, Nurtaç, "Nefî'nin Kasidelerindeki Maddî ve Manevî İnsan Unsurları, Meşhur Şahsiyetler, Efsanevî Kahramanlar, Kıssalar", Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1967, 114 y. (Danışman: Prof. Dr. Ali Nihat Tarlan).

- Öken, Ayşen, "Lâle Devri Kaside ve Şarkılarında İstanbul", Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1969, 66 y. (Danışman: Prof. Dr. Abdülkadir Karahan).
- Öz, Yasemin, "Nedim Divanı'ndaki Soyut Kavramlar (Kasideler)", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1995, 213 y. (Danışman: Doç. Dr. Muhammet Nur Doğan).
- Polat, İlkay, "XVI. Yüzyılda Yazılan Padişah Methiyelerinde Padişah Tavsipleri", Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, 2004, 122 y. (Danışman: Yard. Doç. Dr. Zülfü Güler).
- Sarıoğlanoğlu, Nafize, "Fevrî Divanı'nın Tenkidli Neşri (Dinî Şiirler ve Kasideler)", Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1954, 268 y. (Danışman: Abdülkadir Karahan).
- Selçuk, Ersin, "Kâtibî'nin Hayatı ve Kasidelerinin Tahkikli Metni", Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi, 2002, 238 y. (Danışman: Yard. Doç. Dr. Halil Çeçen).
- Sürmeli, Emire, "Mecmu'a-i Kasaid-i Türkiyye (İnceleme-Metin) (varak: 108-206)", Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, 2003, 475 y. (Danışman: Yard. Doç. Dr. Nevin Gümüş).
- Şahin, Ebubekir Sıddık, "Kaside-i Bürde'nin Türkçe Şerh ve Tercümelere", Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, 1997, (Danışman: Prof. Dr. Mustafa İsen).
- Şahinler, Mahmedet, "Kanûnî Sultan Süleyman'a Yazılan Kasideler ve İçindeki Örf ve Âdetler", Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1949, (Danışman: Prof. Dr. Ali Nihat Tarlan).
- Tamsoy, Naciye, "Ahmedî Divanı: Otuz Beş Kasidenin Transkripsiyonu", Lisans Tezi, 150 y.
- Tanrısever, Serap, "Nev'î-zâde Atâyî'nin İlk On Kasidesi", Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, 1983.
- Tath, Mustafa, "Azmizâde Hâletî Divanı: Kasideler", Lisans Tezi, 1969, 132 y.
- Tekin, Berna, "Nev'î-zâde Atâyî'nin İlk On Kasidesi", Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, 1983.
- Toprak, Sengül, "Neşâtî'nin Şerh-i Kasâid-i Örfî'si", Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, 1999, 65 y. (Danışman: Prof. Dr. Tunca Kortantamer).
- Turan, Cahide, "Ahmedî'nin (Elif) ve (Be) Kasidelerinde Tasavvufî Umdeler", Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1948, 69 y. (Danışman: Prof. Dr. Ali Nihat Tarlan-Prof. Dr. İ. Hikmet Ertaylan-Prof. Dr. Ahmet Caferoğlu).
- Türe, M. Mehmet, "Divanlardaki Bahariye Başlıklı Kasideler", Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, 2003, vii+184 y. (Danışman: Doç. Dr. H. Dilek Batıslam).
- Tüzün, Nezahat, "Nedim'in Kasidelerinde Efsanevî Kahramanlar ve Mahallî Hayat", Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1944, 52 y. (Danışman: Prof. Dr. Ali Nihat Tarlan-Prof. Dr. İ. Hikmet Ertaylan-Prof. Dr. Ahmet Caferoğlu).
- Ulukan, Gülay, "Tâcizâde Cafer Çelebi Kasideleri", Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 1971, 104 y.
- Umunç, Taner, "XVII. Yüzyıl Türk Edebiyatında Kaside", Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, (Danışman: Prof. Dr. Cemal Kurnaz).
- Uran, Şahik, "XVI. Asır Klasik Türk Edebiyatı Şairlerinden "Bâkî"nin Kaside ve Gazelleri İle "Ubeydî" ve "Emrî"nin Kaside ve Gazelleri Arasında Vezin ve Kafiye Benzerliği", Travay, İstanbul Üniversitesi, 32 y. (Danışman: Prof. Dr. Mehmet Fuat Köprülü).
- Ünal, Sevtap, "Tâci-zâde Cafer Çelebi Kasideleri", Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 1970, 139 y.

- Ünlü, M. Şehabettin, "Âlî Divanındaki Kasidelerin Transkripsiyonu", Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 1968, 171 y.
- Yıldız, Hüseyin, "İzzet Ali Paşa Divanında Kaside ve Gazeller", *Lisans Tezi*, 1971, xi+221 y.
- Yiğit, Ali İhsan, "Yenice Vardarlı Hayretî Divanındaki Kasideler, Terkiib-i Bend, Terci'-i Bend, Müstezat ve Musammatlar (gazeller ve kıtalar hariç)", *Lisans Tezi*, 1977, xiv+92 y.

B. Kitaplar

- Akar, Metin, *Su Kasidesi Şerhi*, Ankara: TDV Yay., 1994, 120 s.
- Aynur, Hatice, *Üniversitelerde Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları Tezler, Yayınlar, Haberler, Toplu Sayı 1990-2005*, İstanbul, 2005, 783 s.
- Baysun, M. Cavid, *Boğaziçi İskelelerine Dair Bir Kaside: İzzet Efendi'nin Sahilnâmesi*, İstanbul, 1950, 16 s.
- Çalışkan, Adem, *Fuzûlî'nin Su Kasidesi ve Şerhi*, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yay. 1992, 166 s.
- Fedai, Harid, *Kıbrıslı Âşık Kenzî Divanı I: Kasideler, Tarihler, Kıbrıslı Aşık Kenzî (1255/1839)*, Lefkoşa: KKTC Millî Eğitim ve Kültür Bakanlığı Yay., 1989, 146 s.
- İnalçık, Halil, *Şair ve Patron*, Ankara: Doğu Batı Yay., 2003, 90 s.
- İsen, Mustafa, *Acıyı Bal Eylemek: Türk Edebiyatında Mersiye*, Ankara: Akçağ Yay., 1993, clx+42 s. [Kadir Atlansoy, "Acıyı Bal Eylemek/Türk Edebiyatında Mersiye Üstüne", *Dergâh*, 1994, c. V, sy. 49, s. 3-4.]
- Kolcu, Ali İhsan, *Türk Şiirinde Yokluk Fikri ve Âkif Paşa'nın Âdem Kasidesi*, Ankara: Akçağ Yay., 2002, 144 s.
- Naimuddin Seyyid, *Nef'i'nin Bilinmeyen Kasideleriyle Diğer Manzumeleri*, Ankara: TTK Yay., 1953.
- Olgun, Tahir, *Şair Nev'i ve Sûriye Kasidesi*, İstanbul: Aydınlık Basımevi, 1937, 48 s.
- Pala, İskender, *Su Kasidesi*, İstanbul: Kapı Yay., 2004, 85 s.
- Sperl, S. ve C. Shackle (ed.), *Qasida Poetry in Islamic Asia and Africa I: Classical Traditions and Modern Meanings*, Leiden: E. J. Brill, 1996.
- Şentürk, Atilla, *Ahmed Paşa'nın Güneş Kasidesi Üzerine Düşünceler*, İstanbul: Enderun Kitabevi, 1994, xii+97 s.+1 şema. [Metin Akar, "Ahmet Atilla Şentürk: Ahmet Paşa'nın Güneş Kasidesi Üzerine Düşünceler, İstanbul 1994, XII+97 s. (Enderun Yayınları: 38, ISBN 975-7658-17-0)", *Bir (Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi)*, 1995, sy. 4, s. 279-284. Kitabiyat.]
- Şentürk, Atilla, *Necati Beğ'in Sultan Beyazıd Medhiyesi ve Birkaç Gazeli Hakkında Notlar*, İstanbul: Enderun Kitabevi, 1995, xiv+128 s.
- Yeniterzi, Emine, *Divan Şiirinde Na't*, Ankara: TDV Yay., 1993, xxiii+390 s.
- Yeniterzi, Emine, *Türk Edebiyatında Na'tlar (Antoloji)*, Ankara: TDV Yay., 1993, xxx+159 s.
- Yılmaz, Ali, *Kanûnî Sultan Süleyman'a Yazılan Kasideler*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yay., 1996, xiv+410 s.

C. Makaleler

- Abdulkadiroğlu, Abdülkerim, "Divan Şiirinde Aktüalite: Sofuzade M. Tevfik Efendi'nin Bilinmeyen Beş Ramazaniyyesi", *Elif* Şubat-Mart 1992, sy. 2-3, s. 32-33 ve 26-27.

- Abdulkadiroğlu, Abdülkerim, "Fuzuli'nin Su Kasidesinden Bir Beytin Şerhi", *Türk Edebiyatı*, 1985, sy. 137, s. 21-22.
- Ahmed Salahaddin, "Mersiye (Manzum)", *Sebilürreşad*, 1920, c. XVIII, sy. 458, s. 123.
- Akarca, Döndü, "Şitaiyelerde Sosyal Yaşantı", *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2005, c. XIV, sy. 1, s. 1-14.
- Akkaya, Mehmet, "Cevri'nin İlyas Paşa İçin Yazdığı Kaside", *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakülteleri Dergisi*, 1988, c. III, sy. 2, s. 15-22.
- Akkuş, Metin, "Kaside ve Hiciv Şairi Nef'i: Fahriye Tarzında Bir Kasidesinin Şerhi", *Türk Kültürü*, 1999, c. XXXVII, sy. 440, s. 714-727.
- Akkuş, Metin, "Kaside ve Hiciv Şairi Nef'i: Hayatı-Kişiliği-Sanatu-Eserleri", *Türk Kültürü*, 1999, c. XXXVII, sy. 440, s. 705-713.
- Andrews, Walter, "Speaking of Power: The 'Ottoman Kaside', *Qasida Poetry in Islamic Asia and Africa: Classical Traditions and Modern Meanings*, Stefan Sperl ve Christopher Schakle (ed.), Leiden: E. J. Brill, 1996, c. I, s. 281-300.
- Andrews, Walter, Trans. "[Kaside] in Turkish", *Qasida Poetry in Islamic Asia and Africa: Eulogy's Bounty, Meaning's Abundance an Anthology*, Stefan Sperl ve Christopher Schakle (ed.), Leiden-Newyork-Köln: E. J. Brill, 1996, c. II, s. 216-43.
- Aracı, Emre, "Luigi Arditi ve Türk Kasidesi'nin Çözülen Esrarı", *Toplumsal Tarih*, 1998, c. X, sy. 57, s. 23-27.
- Arslan, Mehmet, "Ahmed Râşid'in Çiçekli Bir Bahâriyyesi", *Kızılırmak*, Haziran 1992, sy. 6.
- Arslan, Mehmet, "Manzum Bir Akâid Risalesi: Kaside-i Kadızâde", *Kızılırmak*, Aralık 1992, sy. 12.
- Âşık, Musa, "Türk Edebiyatında Ramazaniyeler", *Konevi*, 1984, c. II, sy. 21, s. 31-34.
- Aydemir, Yaşar, "Kasidede Muhteva Unsurları", *Gazi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 1996, sy. 1, s. 137-160.
- Aydemir, Yaşar, "Türk Edebiyatında Kaside", *Bilgi: Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi [Bilgi: Bilim ve Kültür Dergisi]*, 2002, sy. 22, s. 133-168.
- Aykın, Bedrettin, "Ahmet Necdet: Ay Kasidesinin Düşündürdükleri", *Cumhuriyet Kitap*, Kasım 1995, sy. 300, s. 6.
- Babacan, İsrail, "XIX. Asırda Sosyo-Kültürel ve Folklorik Özellikler Taşıyan Bir Kaside: Kaside-i Garâ-yı İnek", *Millî Folklor*, Yaz 2003, c. XII, sy. 58, s. 133-148.
- Bakırcı, Selami, "Ebussuud Efendi'nin Kanuni Sultan Süleyman'a Mersiyesi", *EKEV Akademi Dergisi*, 2003, yıl: 7, sy. 16.
- Batıslam, Dilek, "Bağdatlı Rûhî'nin Mektup Tarzında Yazılmış Bir Kasidesi", *Dergâh*, 1998, c. IX, sy. 102-103, s. 14-16.
- Bayraktareviç, Fehim, "Mesihî'nin Dünya Edebiyatında Yer Alan 'Bahariye'si", çev. İsmail Eren, *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 1974-1976, c. XXII, s. 213-219.
- Beken, Ş., "Ataî'nin Kaside ve Gazelleri", *Karacadağ*, 1938, c. I, sy. 1, s. 14-16.
- Beyzadeoğlu, Süreyya, "Sühan Kasidesi", *Dergâh*, 1990, c. I, sy. 9, s. 9-11.
- Beyzadeoğlu, Süreyya, "Tannane Kasidesi", *Dergâh*, 1991, c. II, sy. 14, s. 10-12.
- Beyzadeoğlu, Süreyya, "Tayyare Kasidesi", *Dergâh*, 1991, c. II, sy. 18, s. 8-10.
- Bilkan, Ali Fuat, "Devleti Yiyen Kurtlar (Nâbî'nin Bir Kasidesine Göre XVII. yüzyılda Sadaret Makamı)", *Dergâh*, 1994, c. V, sy. 52, s. 10-12.

- Bilkan, Ali Fuat, "Ramazaniyelerde Zihniyet Değişmelerinin İzleri", *Türk Edebiyatı*, Ocak 1996, yıl: 24, sy. 267, s. 27-30.
- Boşkov, Vanço, "Hıca Şâiri Şahin Ağa ve Hicviyeleri (17-18. Yüzyıl)", *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 1980-1986, c. XXIV-XXV, s. 39-44.
- Burmanoğlu, Hamit Bilen, "Lamii Çelebi'nin Sultan Selim Medhinde Bir Kasidesi", *Milli Kültür*, 1985, sy. 49, s. 21-23.
- Ceylan, Ömür, "Şahkulu Bektâşi Tekkesi Şeyhi Mustafa Azbî Baba ve Murgnâme Kasidesi", *Journal of Turkish Studies = Türklük Bilgisi Araştırmaları: Kaf Dağının Ötesine Varmak, Festschrift in Honor of Günay Kut, Essays Presented by Her Colleagues and Students I*, 2003, sy. 27, s. 229-249.
- Coşkun, Sezai, "Klasik ve Cumhuriyet Dönemlerindeki Türk Edebiyatlarındaki Na'tlar Üzerine Muhteva Bakımından Tasnif ve Bir Mukayese", *Yedi İklim*, Mayıs 2006, c. XIX, sy. 194, s. 113-116.
- Cunbur, Müjgan, "Nazım'ın Ramazaniyesi", *Diyanet İşleri Başkanlığı Yıllığı*, Ankara, 1961, s. 59-62.
- Çatbaş, Hasibe, "Fuzulî'nin Farsça İki Kasidesi", *Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 1945-46, c. IV, sy. 2, s. 205-214.
- Çavuşoğlu, Mehmet, "Kaside", *Türk Dili*, Temmuz-Ağustos-Eylül 1986, c. LII, sy. 415-416-417, s. 17-77.
- Çavuşoğlu, Mehmet, "Kaside Şairi Nef'i", *Ölümünün 350. Yılında Nef'i*, Ankara, 1987, s. 79-89.
- Çavuşoğlu, Mehmet, "Nef'i'nin Kasidelerinden Örnekler ve Açıklamaları", *Ölümünün 350. Yılında Nef'i*, Ankara, 1987, s. 91-135.
- Çavuşoğlu, Mehmet, "Şehzade Mustafa Mersiyeleri", *Tarih Enstitüsü Dergisi*, 1982, c. XII, s. 641-686.
- Çuhadar, Mustafa, "Hıdır Bey ve Kaside-i Nûniyyesi, Celâl-zâde Hıdır Bey", *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1987, c. I, sy. 1, s. 217-230.
- Dadaş, Cevdet, "Osmanlı Arşiv Belgelerine Göre Medhiyelere Verilen Ödül Çeşitleri ve Bir Örnek Olarak II. Mahmud'a Takdim Edilen Esat Efendi'nin Kasidesi", *Türk Dünyası Araştırmaları*, Temmuz-Ağustos 2003, sy. 145, s. 181-189.
- Demir, Yavuz, "Longing for Death: Goethe's the Sorrows of Werther and Akif Pasha's Âdem Kasidesi", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1992, sy. 7, s. 25-27.
- Demirhan, Ayşegül, "Tıp Tarihimizde Nevruziye", *Türk Folklor Araştırmaları*, 1976, c. XVI, sy. 321, s. 7616.
- Derdiyok, Çetin, "Hoca Dehhanî'nin Kasidelerine Tematik Bir Bakış", *Yedi İklim*, 1994, sy. 55, s. 59-63.
- Diclehan, Şakir, "Türk Edebiyatında Ramazaniyeler", *İslâmî Edebiyat*, 1990, c. II, sy. 4, s. 16-20.
- Dilçin, Cem, "Fuzûlî'nin Kasidelerinin Dua Bölümleri Üzerine", *Türkoloji Dergisi*, 2000, c. XIII, sy. 1, s. 193-202.
- Dilçin, Cem, "Fuzûlî'nin Nesib Bölümü 'Lugaz' Olan Bir Kasidesi", *Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 1999, c. XXXIX, sy. 1-2, s. 76-86.
- Dilçin, Cem, "Su Kasidesinin Bir Beytindeki Yaygın Yanlış Üzerine", *Türkoloji Dergisi*, 2000, c. XIII, sy. 1, s. 145-166.

- Eraydın, Selçuk, "Ramazan ve Ramazaniyeler", *İslâm Medeniyeti*, 1973, c. III, sy. 35-36, s. 33-40.
- Erkal, Abdülkadir, "Divan Edebiyatında Hazaniyye ve Nev'î'nin 'Hazaniyye-i Lâtime' İsimli Kasidesi", *Atatürk Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi (Prof. Dr. Sadi Çöğenli Özel Sayısı)*, 2001, sy. 18, s. 107-152.
- Ersoylu, Halil, "Kaside-i Kalem", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 1992, s. 147-167.
- Fazlıoğlu, Şükran, "Mekkeli Şair İbnü'l-Uleyf'in Sultan II. Bayezid'e Yazdığı Kasîde", *Dîvân: İlmî Araştırmalar*, 2001, Yıl: 6, sy. 11, s. 163-181.
- Fedai, Harid, "Kıbrıslı Âşık Kenzî'nin Na'tleri, Medhiyeleri, Söylediği Tarihler ve İki Mersiyesi", *Mersin Millî Kültür ve Eğitim Sempozyumu Bildirileri* (Mersin, 18-20 Aralık 1987), Ankara, 1988, s. 126-133.
- Gökalp, Haluk, "Divan Şiirinde Sıhhat-nameler", *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, 2006, sy. 14, s. 101-130.
- Gökalp, Haluk, "Eski Türk Edebiyatında Mevlana ve Mevlana Methiyelerinde Mevlevî Ayinleri İle İlgili Unsurlar", *Türk-İslam Medeniyeti (Akademik Araştırmalar Dergisi)*, 2006, sy. II, s. 149-178.
- Güleç, İsmail, "Hamdi ve Na'tları", *Yedi İklim*, Mayıs 2006, c. XIX, sy. 194, s. 183-187.
- Güleç, İsmail, "'Hâsılı'm iki cihânda sensin...' Nesimî'nin Na't-ı Şerif'i ve Açıklaması", *Yedi İklim*, Mayıs 2006, c. XIX, sy. 194, s. 172-179.
- Gürtaş, Ahmet, "Şeyhzâde Ahmed Ziya Efendi ve Kaside-i Dâliyye'si", *Selçuk Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1999, sy. 9, s. 81.
- İlaydın, Hikmet, "Kerem Kasideleri", *İstanbul Enstitüsü Dergisi*, 1956, sy. II, s. 1-18.
- İsen, Mustafa, "Mutasavvıflara, Sufî Şairlerce Yazılan Mersiyeler ve Sufî Düşüncesine Göre Ölüm", *Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türklük Araştırmaları Dergisi*, Prof. Dr. Amil Çelebioğlu Armağanı, yıl: 1991-1992, 1993, sy. 7, s. 307-326.
- İsen, Mustafa, "Şairlerce Meslektaşlarına Yazılan Mersiyeler", *Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 1991, sy. 6, s. 65-83.
- Kabaklı, Ahmet, "Lâmi'î'nin Bir Kasidesi ve Açıklaması", *Türk Edebiyatı*, 1979, sy. 67, s. 3-7.
- Kahraman, Bahattin, "Necâti'nin Kâsım Paşa'ya Sunduğu Kaside", *Sakarya Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 2000, sy. 8, s. 169-216.
- Kalpaklı, Mehmet ve Walter Andrews, "Across Chasms of Change: The Kaside in Late Ottoman and Republican Times", *Qasida Poetry in Islamic Asia and Africa: Classical Traditions and Modern Meanings*, Leiden: E. J. Brill, 1996, c. I, s. 301-325.
- Kalpaklı, Mehmet, "Bir Kaside Yayımı Dolayısıyla", *Çağdaş Türk Dili*, 1998, c. XI, sy. 120, s. 25-40.
- Kalpaklı, Mehmet, "Bir Kaside Yayımı Dolayısıyla", *Toplumsal Tarih*, 1997, c. VIII, sy. 47, s. 38-40.
- Kalpaklı, Mehmet, "Nazire Geleneği Çerçevesinden Fuzûlî'nin Enîsü'l-Kalb'i", *Bir*, 1995, sy. 3, 227-234 (yayınlanmış bildiri).
- Kaplan, Mahmut, "Bir Şairin Barışa Teşekkürü: Nâbi'nin Sulhiyye Kasidesi", *Köprü*, Bahar 2003, sy. 82, s. 54-60.

- Karadağ, Özay, "Gubârî'nin 'Kâbe' Redifli Kasidesi Üzerine İnceleme", *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 2000, sy. 9, s. 249-266.
- Karadişoğulları, Abdülkadir, "Divan Edebiyatında Hazaniyye ve Nev'î'nin 'Hazaniyye-i Lâtife' İsimli Kasidesi", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 2001, sy. 18, s. 107-152.
- Karahan, Abdülkadir, "Ramazan Edebiyatı ve Ramazaniyeler", *Diyanet Dergisi*, 1990, c. XXVI, sy. 2, s. 95-99.
- Kartal, Abdullah, "Bursa'da Bosnalı Bir Melâmî Abdullah Bosnevî Hayatı, Eserleri ve Bir Kasidesi", *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1994, c. VI, sy. 6, s. 297.
- Kesik, Beyhan, "Bâkî'nin Kasidelerinde Gökyüzü Tasvirleri", *Türk Kültürü*, Mayıs 2001, c. XXXIX, sy. 457, s. 282-287.
- Kesik, Beyhan, "Bâkî'nin Kasidelerinde İlkbahar Tasvirleri", *Türk Kültürü*, Ağustos 2001, c. XXXIX, sy. 460, s. 497-502.
- Kılıç, Filiz, "Tuna Kasidesinin Düşündürdükleri", *Türk Kültürü*, Ocak 2000, c. XXXVIII-1, sy. 441, s. 32-48.
- Kortantamer, Tunca, "Gül Kasidesi", *Dergâh*, 1990, c. I, sy. 2, s. 16-18.
- Kortantamer, Tunca, "Gül Kasidesi II", *Dergâh*, 1990, c. I, sy. 3, s. 14-16.
- Kortantamer, Tunca, "Gül Kasidesi III", *Dergâh*, 1990, c. I, sy. 4, s. 14-16.
- Köksal, M. Fatih, "Bir Kaside İki Şair: Nef'î – Cevrî", *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 1997, sy. 4, s. 191-202.
- Köksal, M. Fatih, "Sühan Kasidesinin Tahlili Üzerine", *Güneysu 2. Dönem*, 1991, sy. 31, s. 17-19.
- Kurnaz, Cemal, "Cem Sultan'ın Oğuz Han Mersiyesi: Bir Kaside mi, Üç Gazel mi?", *Türk Dili*, 1996, sy. 530, s. 315-320.
- Kurnaz, Cemal ve Mustafa Tatçı, "Seyyid Mehmet Rıza'nın Kızanlık Kasidesi", *Türk Dili*, 1995, c. II, sy. 528, s. 1322-1328.
- Kurtoğlu, Orhan, "Zâtî'nin Kasideciliği", *Türk Kültürü*, 1997, c. XXXV, sy. 405, s. 42-49.
- Kut, Günay Alpay, "Veysi'nin Divanında Bulunmayan Bir Kasidesi Üzerine", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı*, 1970, s. 169-178.
- Lekesiz, Ömer, "Şair Necmî Efendi'nin Bahar Kasidesi", *Hece*, c. II, sy. 10, s. 38-46.
- Mazıoğlu, Hasibe, "Fuzûlî Kimleri Övmüştür?", *Fuzûlî Üzerine Makaleler*, Ankara: TDK Yayınları: 665, 1997, s. 101-155.
- Mazıoğlu, Hasibe, "Fuzûlî, Kasîde Der Na't-ı Hazret-i Nebevî", *Türk Kültürü*, 1997, c. XXXV, sy. 416, s. 8-11.
- Mazıoğlu, Hasibe, "Fuzûlî'nin Farsça İki Methiyesi", *Fuzûlî Üzerine Makaleler*, Ankara: TDK Yayınları: 665, 1997, s. 157-165.
- Mengi, Mine, "Kaside Nesiplerindeki Hasbihaller Üzerine", *Bir: Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 1998, Prof. Dr. Kemal Eraslan Armağan Sayısı, sy. 9-10, s. 509-522.
- Mermer, Ahmet, "Necâtî Bey'in Nişân Kasîdesi", *İlmî Araştırmalar*, 1997, sy. 5, s. 199-218.
- Mermer, Ahmet, "Su Kasidesi –Fuzuli-", *Konevî*, 1985, c. III, sy. 26, s. 18-21.

- Ocak, Tulga, "XVII. Yy. Şairi Nefî ve Kasidesi", *Türkbilig Türkoloji Araştırmaları*, Nisan 2002, sy. 3, s. 63-82.
- Ölmez, Ahmet, "Bilgegil Hocamız ve Onun Dilinden 'Adem Kasidesi' Şerhi", *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 1997, sy. 5, s. 53-69.
- Özcan, Abdülkadir, "Keçecizade İzzet Molla ve II. Mahmud'a Bir Kasidesi", *Türk Dünyası Araştırmaları*, 1982, sy. 21, s. 177-186.
- Öztekin, Nezahat, "Derzî-zâde Ulvî Çelebi'nin Çâr-Ender-Çâr ve Pey-Ender-Pey Kasideleri", *Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 1989, sy. 5, s. 39-65.
- Öztürk, Ali, "Dîni-Tasavvufî Edebiyatımızda Dolapnâme Türü ve Ahmed Hayâlî'nin Tolabnâme İsimli Kasidesi", *Gazi Üniversitesi Çorum İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2003, c. II, sy. 3, s. 87-101.
- Pala, İskender, "Seydi Kasidesi", *Tarih ve Toplum*, 1995, c. XXIV, sy. 144, s. 5-9.
- Pamukciyan, Kevork, "İkinci Sultan Mahmud'a Dair Ermeni Harfli Türkçe Dört Manzum Methiye", *Bellekten*, 1990, c. LIV, sy. 211, s. 1053-1071.
- Rıza Tevfik, "Kaside-i Kadriye", *Sebilürreşad*, 1955, c. VIII, sy. 192, s. 259.
- Rıza Tevfik, "Kaside-i Kadriye", *Sebilürreşad*, 1960, c. XIII, sy. 308, s. 126.
- Saraç, M. A. Yekta, "Tasavvuf Edebiyatına Ait Temel Bir Metin ve Türk Edebiyatına Yansımaları", *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 2003, c. XXX, s. 445-468.
- Sefercioğlu, M. Nejat, "Kasidelere Bir Bakış Açısı", *Yeni Defne* 18, Temmuz 2000, sy. 220, s. 1-2.
- Sertkaya, Ayşe Gül, "Doğu Türkçesi ile Yazılmış Leffüneşirli Bir Kasidenin Kaynakları Üzerine Düşünceler", *İlmî Araştırmalar*, 1999, sy., s. 177-190.
- Sevgi, Ahmet, "Latîfî'nin Gözden Kaçan Bir Risalesi Yahut İskender Çelebi'ye Sunduğu Bahariyye", *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1990, sy. 5, s. 47-54.
- Seyyid, Naimüddin, "Nefî'nin Bilinmeyen Kasideleriyle Diğer Manzumeleri", *Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 1953, c. XI, sy. 1, s. 125-147.
- Süheyl Şemsettin, "VII. Asır Şairlerinden Atayî'nin Kaside ve Gazelleri", *Edebiyat*, 1953, sy. 2, s. 33-35.
- Şafak, Yakup ve Ahmet Sevgi, "Veled Çelebi'nin, Fuzûlî'nin 'Su Kasidesi'ne Yazdığı Şerh", *Yedi İklim*, Mayıs 2006, c. XIX, sy. 194, s. 137-144.
- Şenyurt, Ayten, "Gül Kasidesi Üzerine", *Türk Edebiyatı*, Haziran 2000, sy. 320, s. 59-62.
- Tarlan, Ali Nihat, "Fuzûlî'nin Bilinmeyen Kasideleri", *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, İstanbul 1948, c. III/1-2, s. 193-209.
- Tarlan, Ali Nihat, "Fuzûlî'nin Bilinmeyen Kasideleri II", *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 1949, c. III, sy. 3-4, s. 411-427.
- Tarlan, Ali Nihat, "Fuzûlî'nin Bilinmeyen Kasideleri III", *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 1951, c. IV, sy. 3, s. 257-264.
- Tatçı, Mustafa, "Şair Nâbî'nin Muhyiddin-i Arabî'ye Bir Medhiyesi", *Türk Yurdu*, 1987, c. VIII-IX, sy. 355, s. 14-17.
- Tok, Vedat Ali, "Su Kasidesi'nden Beş Beyit Üzerine Bir Şerh Denemesi", *Yedi İklim*, Mayıs 2006, c. XIX, sy. 194, s. 145-147.
- Ünsel, Kemal, E., "Fuzulî'nin Bilinmeyen Bir Farsça Kasidesi", *Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 1946, c. IV, sy. 3, s. 313-325.

- Üzğör, Tahir, "Fuzûlî ve Gül Kasidesi'ne Dair", *Türklük Araştırmaları Dergisi*, 1997, sy. 8, s. 555-576.
- Üzğör, Tahir, "Klasik Türk Edebiyatımızda Gül Redifli Şiirler ve Fuzulî'nin Gülü", *Bir*, 1995, sy. 3, s. 277-292.
- Üzğör, Tahir, "Klasik Türk Edebiyatımızın Metodolojisi ve Su Kasidesinin İlk Beyti Hakkında Spekülatif Bazı Görüşler", *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 1998, c. XXVIII, s. 531-545.
- Üzğör, Tahir, "Su Kasidesi'nin Metni ve Okunuşuna Dair", *İlmî Araştırmalar*, 1996, sy. 2, s. 151-158.
- Üzğör, Tahir, "Su Redifli Şiirler ve Fuzulî'nin Su Kasidesi'nin Kompozisyonuna Dair", *İlmî Araştırmalar*, 2000, sy. 9, s. 239-248.
- Yavuz, Kemal, "Nihânî'nin Sultan I. Selim Adına Yazdığı Muammalı Kasidesi ve Çözümü", *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 1998, c. XXVIII, s. 547-583.
- Yazıcı, Tahsin, "Gülşenî, Eserleri ve Fatih ve II. Bayezid Hakkındaki Kasideleri", *Fatih ve İstanbul*, 1954, c. II, sy. 7-12, s. 82-137.
- Yeniterzi, Emine, "Türk Edebiyatında Na'tlara Dair", *Türkler*, 2002, c. XI, s. 762-767.
- Yerdelen, Cevat, "Azmizade Halefî'den Bir Mersiye", *Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Prof. Dr. Haluk İpekten'in Anısına, 1993, sy. 1, s. 97-106.
- Yüksel, Sedit, "Koca Ragıp Paşa'nın Ramazaniyye'si", *Türkoloji Dergisi*, 1978, c. VII, s. 41-46.
- Yüksel, Sedit, "Şeyh Galib'in Bilinmeyen Kasideleri", *Devrim Gençliği*, 1954, c. IV, sy. 19, s. 20-21.

D. Ansiklopedi Maddeleri

- "Kaside", *Türk Ansiklopedisi*, Ankara, 1974, c. XXI, s. 375-377.
- "Kaside", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, İstanbul: Dergâh Yayınları, c. V, ts., s. 205-212.
- Krenkow, F., "Kaside" *MEB İslam Ansiklopedisi*, İstanbul, 1977, c. VI, s. 388-389.
- Pakalın, Mehmet Zeki, "Kaside", *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c. II, s. 206-209.
- Pala, İskender, "Kaside (Türk Edebiyatında)", *DİA*, İstanbul, 2001, c. XXIV, s. 564-566.
- Pala, İskender, "Kaside", *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, İstanbul: Akçağ Yayınları, 1995, s. 313-316.
- Russell, R., "Kaside", *Encyclopaedia of Islam*, Leiden, 1978, c. IV, s. 713-716.

E. Bildiriler

- Ayan, Gönül, "Nef'i Fahriye Üstadı mıdır?", *Osmanlı Dünyasında Şiir Uluslar Arası Sempozyumu*, İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık, 19-22 Kasım 1999.
- Çavuşoğlu, Mehmet, "Fuzulî'nin Su Kasidesi Hakkında", *IV. Millî Türkoloji Kongresi*, 22 Ekim 1981.
- Demirel, Gamze, "Fuzulî'nin 'Bağdad Kasidesi' ve Düşündürdükleri", *II. Ortadoğu Sempozyumu (Dünden Bugüne Irak)*, Elazığ, 27-29 Mayıs 2004.
- Güleç, İsmail, "Kenzi ve Nevruzîyesi", *İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Nevruz Kutlama Programı*, İstanbul, 22 Mart 2002.
- Gülhan, Abdülkerim, "Güneş Redifli Kasidelerde Hükümdar Tiplenmeleri Üzerine Bir

- Değerlendirme”, *VII. Milletler Arası Türkoloji Kongresi*, İstanbul, 8-12 Kasım 1999.
- Kalpakkı, Mehmet, “A Poet’s Warning: Veysi’s Poem on the Break-down of Ottoman Social and Political Life in the XVIIth Century”, *XXXIII. Middle East Studies Association Meeting*, Washington, D.C., Kasım 1999.
- Kalpakkı, Mehmet, “Kaside and ‘Anti-Kaside’: Nef’î and his Shafts of Doom”, *XXIX. Middle East Studies Association Meeting*, Washington, D.C., Aralık 1995.
- Karavelioğlu, Murat A., “Tacizade Cafer Çelebi’nin Nesip Kısmı Av Sahneleriyle Kurulu Bir Kasidesi: Sultan II. Beyazıt Methiyesi”, *Uluslar Arası Türk Kültüründe Av Sempozyumu*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırma ve Uygulama Merkezi, İstanbul, 15-16 Kasım 2006.
- Savran, Ömer, “Divan Edebiyatında Ölüm Teması ve Neşatî’nin İki Mersiyesi”, *Uluslar Arası Türk Kültüründe Ölüm Sempozyumu*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırma ve Uygulama Merkezi, İstanbul, 25-26 Kasım 2004.
- Sılay, Kemal, “Internal Dynamics of Ottoman Poetry: Structural and Thematic Change in the Eighteenth Century Kaside”, *The XXIXth Annual Meeting of the Middle East Studies Association*, Washington, 6-10 Aralık 1995.
- Uzun, Mustafa, “Osmanlı Bayramının Şiiri: İydiyye”, *Osmanlı Dünyasında Şiir Uluslar Arası Sempozyumu*, İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık, 19-22 Kasım 1999.

III. Sonuç

Kuşkusuz ki bir nazım şekli, ait olduğu edebî geleneğin içerisinde değerlendirilmesi gereken, bunun yanı sıra diğer şekillerden ayrı tutulmaması icap eden bir veri olmakla edebiyat tarihi ve metin incelemeleri bağlamında önemli bir yere sahiptir. Yukarıda sunulan bibliyografya listesine bakıldığında tespit ve -meselenin bütün yönlerine nüfuz edilmemiş olması kabul edilmekle beraber- inceleme muhtevalı çalışmaların ağırlıkta olduğu görülmektedir. Bu noktadan bakıldığında kısaca söylemek gerekir ki Klasik Türk Edebiyatı içerisinde çeşitli yönleriyle ve bilhassa sosyal ve tarihî açıdan olduğu kadar sanat kudretinin de bir göstergesi olması bakımından kaside nazım şekli üzerinde yapılan çalışmalar, sahanın diğer şekil ve türleri üzerinde yapılan çalışmalarla bir paralellik göstermektedir. Ancak bu çalışmaların, kasidenin anlatım ve tasvir ufuklarıyla doğru bir orantıya sahip olduğu söylenemez. Şu halde kaside yazıcılığının tarihî ve sosyal sebepleriyle birlikte ekonomik, kültürel ve estetik yönlerinin de daha geniş bir yelpazede ele alınmasının, çok sayıda örnek üzerinde durmak yerine derinlemesine tetkik ve tahlil yoluna gidilmesinin, geçmişten günümüze Klasik Türk Edebiyatı çalışmalarına büyük katkı sağlayacağı kanaatindeyiz. Özellikle şerh ve yorum denemelerinde başta tarih olmak üzere sosyoloji, felsefe, ilahiyat ve hatta psikoloji gibi disiplinlerden faydalanılmasının gereği vardır. Böyle disiplinlerarası boyuttaki çalışmaların çeşitli bilim dalları arasındaki kuvvetli bağları ve etkileşimleri göstermesi yanında daha doğru sonuçlara ulaşılması bakımından da çok önemli olduğunu vurgulamak isteriz.

Qasida in the Classical Turkish Literature

Murat A. KARAVELİOĞLU

Abstract

The *Qasida* is the most used pattern of verse in the Classical Turkish Literature after the *ghazal*, lyric poem of a certain pattern. For ages, poets wrote *qasidas* for various reasons and formed different types in this pattern. In general, there has been a rise in the study of *qasidas* recently as it has been true for the entire Classical Turkish Literature. In this paper, books, theses, articles, and encyclopaedia entries and presentations about the *qasida* form are collected and alphabetically classified under ranging headings, where possible. The paper concludes with an evaluation of these studies.

Keywords: *Qasida*, Classical Turkish Literature, Poem, Divan/Collected Poems.

Klasik Türk Edebiyatında Kaside

Murat A. KARAVELİOĞLU

Özet

“Kaside”, Klasik Türk Edebiyatında gazelden sonra en çok kullanılan nazım biçimidir. Yüzlerce yıldır şairler, çeşitli nedenlerle ve farklı biçimlerde kasideler kaleme aldılar. Son yıllarda ülkemizde Klasik Türk Edebiyatı araştırmalarına ilginin arttığı görülmektedir. Önceleri metin neşrine yönelik olan bu çalışmalar, zamanla tahlil, tetkik veya inceleme şeklinde gelişme göstermiş, şerh ve yorum çalışmaları çoğalmıştır. Belirli bir konuya yönelik derinlemesine ve spesifik formattaki çalışmalar da bundan nasibini almış; böylece nitelikli, doğru ve doyurucu sonuçlara ulaşılmaya başlanmıştır.

Bu bibliyografya denemesinde, kaside konusu ile ilgili yapılmış çalışmalar mümkün olduğunca toplanmaya çalışılmış ve Tezler, Kitaplar, Makaleler, Ansiklopedi Maddeleri ve Bildiriler başlıkları altında tasnif edilmiştir. Ayrıca konuya ve konu hakkında yapılmış eserlere ilişkin değerlendirmeler de sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kaside, Klasik Türk Edebiyatı, Şiir, Divan.

History of The Old Turkish Literature I

Foreword 5-8

On Histories of Turkish Literature

Vildan SERDAROĞLU 9-18

The Classical Turkish Literature: Methods and Schools

Nâmık AÇIKGÖZ 19-46

Studies on the Classical Literature from Tanzimat to the Republic and Era (1839-1922)

M. Kayahan ÖZGÜL 47-172

Chagatai Literature and Studies on Chagatai Literature

Zuhal ÖLMEZ 173-220

Turkish Divan Publications of the Fifteenth Century

M. Ziya BAĞRIAÇIK 221-234

Turkish Divan Publications of the Sixteenth Century

Ömer ZÜLFE 235-252

Qasida in the Classical Turkish Literature

Murat A. KARAVELİOĞLU 253-270

A Bibliography of the Classical *Sharkh* [Commentary] Literature

Ozan YILMAZ 271-304

"*Hamse*" in the Turkish Literature

Mehmet ARSLAN 305-322

Mawlıds in the Old Turkish Literature

Hasan AKSOY 323-332

The "Kiyâfet-Nâme"s: An Annotated Bibliography

Müjgân ÇAKIR 333-350

Interview with Günay Kut on Old Turkish Literature 351-358

Studies on *Sabk-i Hindi*

Ali Fuat BİLKAN 359-388

A Literature on Husrev u Shirin and Husn u Ashk in the Old Turkish Literature

Ahmet DOĞAN 389-400

The History of Folk Books Literature Read in the Ottoman "Kirat Majlis"

Zehra ÖZTÜRK 401-446

Works on Aesthetics in the Divan Literature

Reyhan ÇORAK 447-466

Studies on Social Life in Old Turkish Literature

F. Meliha ŞEN 467-506

A Bio-Bibliography of Fuzûlî in the Classical Turkish Literature

Esmâ ŞAHİN 507-534

Turkology Center of Turkey: Istanbul University, Department of Turkish Language and Literature

Enfel DOĞAN 535-548

Studies in the Departments of the Turkish Islamic Literature of the Theology Faculties in Turkey

Alim YILDIZ 549-588

Studies on Old Turkish Literature in Germany

Hatice COŞKUN 589-600

A Centennial Source on the Ottoman Poetry:

A History of Ottoman Poetry of Gibb

Cihan OKUYUCU 601-616

Structuralism, Divan Poetry, and Some Comments on Fuzulî's Divan:

Cem Dilçin, *Studies on Fuzulî's Divan*,

Cambridge: Harvard University Press, 2001.

Berat AÇIL 617-622

Journal of Turkish Literature

Vildan SERDAROĞLU 623-626

APPENDIX: Turkish Studies in The National and International Periodicals:

November 2006- April 2007 627-652

Eski Türk Edebiyatı Tarihi I

Sunuş 5-8

Türk Edebiyatı Tarihlerine Dair
Vildan SERDAROĞLU 9-18

**Klasik Türk Edebiyatı Çalışmaları:
Metotlar ve Ekoller**
Nâmk AÇIKGÖZ 19-46

**Tanzîmat'tan Cumhuriyet'e
Klasik Edebiyat Çalışmaları (1839-1922)**
M. Kayahan ÖZGÜL 47-172

**Çağatay Edebiyatı ve
Çağatay Edebiyatı Üzerine Araştırmalar**
Zuhal ÖLMEZ 173-220

XV. Yüzyıla Ait Türkçe Divan Neşirleri
M. Ziya BAĞRIAÇIK 221-234

XVI. Yüzyıla Ait Türkçe Dîvan Neşirleri
Ömer ZÜLFE 235-252

Klasik Türk Edebiyatında Kaside
Murat A. KARAVELİOĞLU 253-270

Klasik Şerh Edebiyatı Literatürü
Ozan YILMAZ 271-304

Türk Edebiyatında Hamse
Mehmet ARSLAN 305-322

Eski Türk Edebiyatı'nda Mevlidler
Hasan AKSOY 323-332

**"Kıyâfet-Nâme"ler Hakkında
Bir Bibliyografya Denemesi**
Müjgân ÇAKIR 333-350

**Günay Kut İle
Eski Türk Edebiyatı Üzerine** 351-358

Sebk-i Hindî Çalışmaları
Ali Fuat BİLKAN 359-388

**Eski Türk Edebiyatı'nda
Hüsrev ü Şirin ve Hüsn ü Aşk**
Ahmet DOĞAN 389-400

**Osmanlı Döneminde
Kıraat Meclislerinde Okunan Halk Kitapları**
Zehra ÖZTÜRK 401-446

**Divan Edebiyatı'nda
Estetik Konusunda Yapılan Çalışmalar**
Reyhan ÇORAK 447-466

**Eski Türk Edebiyatında
Sosyal Hayat Çalışmaları**
F. Meliha ŞEN 467-506

Klasik Türk Edebiyatında Fuzûlî Biyografileri
Esmâ ŞAHİN 507-534

**Türkiye'nin Türkoloji Merkezi: İstanbul
Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü**
Enfel DOĞAN 535-548

**İlahiyat Fakülteleri Türk İslam Edebiyatı
Bilim Dallarında Yapılan Çalışmalar**
Alim YILDIZ 549-588

Almanya'da Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları
Hatice COŞKUN 589-600

**Osmanlı Şiiri Hakkında
Yüzyıllık Bir Batı Kaynağı:
*Gibb'in A History of Ottoman Poetry'si***
Cihan OKUYUCU 601-616

**Yapısalcılık, Dîvân Şiiri
ve Fuzuli Dîvânı Üzerine Notlar:
Cem Dilçin, *Studies on Fuzuli's Divan*,
Cambridge: Harvard University Press, 2001.**
Berat AÇIL 617-622

Journal of Turkish Literature
Vildan SERDAROĞLU 623-626

**EK: Ulusal ve Uluslararası Dergilerde
Türkiye Araştırmaları**
Kasım 2006 – Nisan 2007 627-652